

DEMOCRÀCIA, PROTESTES I TRANSICIONS POLÍTiques

Les dones a la política sud-africana

Amanda Gouws



Fotografia: "Camo", [Thandiwe Muriu](#)

En les transicions a la democràcia, sobretot en les de tercera onada a l'Àfrica, es tendeix a donar per fet que es produirà un augment de la participació de les dones en la política, i que la desigualtat de gènere es reduirà. Una de les principals pressuposicions que se solen fer és que les dones seran representades en el govern per altres dones que advocaran per assumptes que afecten específicament les dones (representació substantiva). Un dels mecanismes que els governs africans fan servir per augmentar la representació d'acord amb els desenvolupaments globals és la política de quotes i escons reservats. En termes generals, allà on s'apliquen quotes augmenta la representació descriptiva (la quantitat de dones). Alguns països de l'Àfrica subsahariana han duplicat amb escreix la representació femenina des de la Declaració de Beijing de 1995, concebuda per millorar la igualtat de gènere d'un 10% el 1995 a un 24% en 2019. Burundi, Kènia, Ruanda, Somàlia, la República Unida de Tanzània i Uganda tenen quotes constitucionals per a l'elecció als seus parlaments. Uganda també té escons reservats a les dones. Sud-àfrica té una quota de partit voluntària. I un país africà, Ruanda, compta amb el nombre més gran de dones en una legislatura al món, un 61%, com a part de l'acord establert després del conflicte.

Sud-àfrica acostuma a presentar-se com un cas d'èxit pel que fa a la representació de les dones en el govern, amb un dels percentatges de dones més grans al parlament (45%), i una sèrie de lleis progressistes favorables a les dones, aprovades pel parlament. I el cert és que, a primera vista, Sud-àfrica sembla un país africà que es pren seriosament la igualtat de gènere. Malgrat això, els secrets de la política post-*apartheid* amb un estat democràtic estancat en un paradigma nacionalista caduc, amb una altíssima incidència de casos de corrupció i clientelisme, combinat amb una extraordinària incidència de casos de violència de gènere, apunten a una realitat molt diferent. Aquestes fissures ja existents són ara més profundes a causa del problema de la pandèmia de la COVID-19, que va agreujar l'atur i la desigualtat de gènere, de manera que els recursos principals que existeixen ara per lluitar contra l'exclusió social són l'activisme femení i la creació de moviments.

A continuació analitzo la representació femenina en el govern, la política del mecanisme nacional que s'ocupa de les qüestions de gènere a Sud-àfrica i l'activisme femení, i la creació de moviments de la mà de joves feministes radicals i interseccionals.

Política institucional

La transició a la democràcia i la fi de la lluita per l'alliberament a començaments de la dècada de 1990 va brindar una oportunitat per a les organitzacions de dones, i les activistes i acadèmiques feministes, per introduir qüestions relatives a la dona en el programa de la transició. A això s'hi va sumar la demanda d'una representació descriptiva. El Congrés Nacional Africà (ANC, per les seves sigles en anglès) va ser l'únic partit que va acceptar una quota voluntària del 30% en un sistema electoral de representació proporcional per votació de llistes tancades. De 400 representants elegits en les eleccions de 1994, 111 van ser dones, però pocs noms femenins encapçalaven la llista (les llistes zebra [1] no s'utilitzarien fins més tard). El resultat es va apropar a una massa crítica del 30%, la qual cosa va permetre a les dones un ràpid accés al parlament [2], de manera que, almenys, quedava garantida una representació descriptiva. Per a les eleccions nacionals de 2009, la quota de l'ANC va ascendir al 50%.

El primer parlament era qualitativament diferent dels anteriors, quan les activistes feministes que també eren al capdavant del moviment feminista de l'època, la Coalició Nacional de Dones (WNC, per les seves sigles en anglès), van passar a ser legisladores i van impulsar un programa feminista al calendari legislatiu. En aquella època es van promulgar una sèrie de lleis que eren favorables per a les dones, com la Llei de Violència Domèstica (Llei 116 de 1998) [3], la Llei de Manutenció (Llei 99 de 1998) [4], la Llei de Reconeixement de Matrimonis Consuetudinaris (Llei 120 de 1998) [5] i la Llei de la Interrupció Voluntària de l'Embaràs (Llei 92 de 1996) [6]. Posteriorment, es va promulgar la Llei de Delictes Sexuals i Assumptes Relacionats (Llei 32 de 2007) [7]. Sud-àfrica no ha tornat mai a estar tan a prop de tenir una representació substancial de les dones per dones.

Encara que habitualment ens referim a aquesta història com a una història d'èxit, durant la segona legislatura del president Thabo Mbeki (menys obert a una agenda feminista) van començar les dissensions, sobretot quan les dones van criticar algunes accions del govern,

com el negacionisme [8] del president respecte de la SIDA i la seva falta de solidaritat per l'escàndol de la compra d'armes [9]. Després de les eleccions del 1999, moltes diputades van sortir del govern, fet que va provocar la reducció de la influència feminista al parlament.

Les dones tenen la capacitat d'influir en unes eleccions, però els partits polítics no utilitzen la seva aportació com a agents de poder perquè no tenen interès a atreure votants femenines

Malgrat la falta de representació substancial, més dones que homes han participat en la política de Sud-àfrica. En les eleccions nacionals del 2019, es van inscriure per votar més dones que homes, amb un percentatge del 55% davant el del 45% [10]. També hi ha una diferència substancial de gènere en la forma en què les dones arriben a una decisió de vot. No voten tant per lleialtat a un partit, sinó que també analitzen les polítiques, el lideratge i la retòrica. Les dones tenen la capacitat d'influir en unes eleccions, però els partits polítics no utilitzen la seva aportació com a agents de poder perquè no tenen interès a atreure votants femenines. Llevat del d'un partit de l'oposició, l'Economic Freedom Fighters (EFF), els programes electorals no tracten les dones com un col·lectiu específic [11].

Un mecanisme nacional per tractar els assumptes de gènere

A fi de garantir un govern propici per a les dones, aquestes i les activistes feministes es van basar en el mandat de la Plataforma d'Acció de Nairobi (1985) i la Plataforma d'Acció de Beijing (1995), convocades per les Nacions Unides, per recolzar la reivindicació d'un mecanisme estatal que s'ocupi dels assumptes de gènere. Sense perdre de vista que, a l'Àfrica, aquestes estructures de caràcter estatal tendeixen a fracassar quan conformen un sol organisme, com un Ministeri de la Dona, la reivindicació consistia a crear un «paquet» d'estructures que promoguéssin els interessos de les dones en l'àmbit presidencial, legislatiu i executiu. Aquestes reivindicacions van culminar en la creació d'un dels conjunts de mecanismes governamentals més integrals i integrats del món, i que consistia en una Oficina de la Condició Jurídica i Social de la Dona en el Gabinet del President, un Comitè Conjunt de Seguiment de la Qualitat de Vida i la Condició Jurídica i Social de la Dona (que supervisava tots els departaments governamentals), una Unitat d'Apoderament de la Dona en el Gabinet del President, un grup multipartidista de dones en el Parlament, oficines de gènere en tots els departaments de l'administració pública (en l'àmbit nacional i provincial) i una Comissió per a la Igualtat de Gènere autònoma, emparada per la Constitució [12].

A l'Àfrica, molts partits polítics compten amb auxiliars femenines o lligues de dones, vestigi de diverses lluites d'alliberament [13]. Tanmateix, aquestes auxiliars són bastant crítiques amb el feminisme, i mobilitzen les dones en plataformes nacionalistes. A Sud-àfrica, la Lliga de Dones del Congrés Nacional Africà (ANCWL per les seves sigles en anglès) mobilitza les dones perquè ajudin a aplicar el programa del partit en general. Els membres de l'ANCWL

es recluten en funció de la seva lleialtat al partit i la seva mobilitat política, no perquè existeixi un interès a fomentar la igualtat de gènere. El nacionalisme defineix a les dones i l'alliberament de la dona de maneres molt concretes, la majoria de les vegades, com les reproductores de la nació. Com assenyala Hassim [14], la tasca de la Lliga es va veure obstaculitzada per la seva capacitat per respondre a les reivindicacions que desafiaven a les jerarquies que sostenien el poder polític masculí, perquè es desentrapava dins de l'àmbit autoritzador d'un nacionalisme que «imposa la seva hegemonia a totes les dones que mobilitza». Es van arribar a contractar membres de la Lliga de Dones per formar part d'importants comitès en el parlament, així com per integrar la Comissió per a la Igualtat de Gènere, encarregada de posar en pràctica el programa del partit governant. La parlamentària Angie Motshekga, que va ser presidenta de l'ANCWL, va negar públicament que l'ANCWL fos una «organització feminista (...) hostile» als líders masculins [15].

Malgrat les crítiques de les feministes als ministeris de la dona, l'ANCWL va exigir un ministeri, que es va institucionalitzar el 2009 a costa d'altres estructures. Moltes altres estructures s'han anat eliminant o ja han desaparegut del tot. I, ara com ara, gairebé totes les oficines de gènere s'han tancat. Les úniques estructures que s'han mantingut són la Comissió per a la Igualtat de Gènere i un grup multipartidista de dones que lluita per mantenir-se dempeus [16].

L'ANCWL ha erosionat els àmbits d'acció de l'activisme feminista per iniciar un moviment de dones propi, impulsat per l'estat sota el nom de Moviment de Dones Progressistes, que mobilitza a les dones en funció de l'agenda política governamental, deixant de banda les iniciatives feministes desenvolupades en la societat civil, sobretot tocant a la violència de gènere.

Makhunga [17] va acusar l'ANCWL de ser un «pedaç» per tractar la violència de gènere, ja que va ser incapaç de localitzar la violència de gènere en el context més ampli d'un fracàs en l'aplicació dels drets socioeconòmics, i de problemes sistèmics molt més profunds com les normes patriarcals i les desigualtats estructurals. L'ANCWL percep la violència de gènere com un assumpte moral i promou la restauració moral i la recuperació dels valors familiars com a solucions per a la violència de gènere. La seva participació i la seva presència en casos judicials de violència de gènere es limita a mostrar el seu interès mitjançant actes «performatius». Així, les integrants de l'ANCWL, per exemple, canten i ballen davant dels tribunals i coregen coses com «que els violadors es podreixin a la presó». Centrar-se en l'empresonament no resol les causes fonamentals de la violència.

Captació d'estats

En aquells països africans on els moviments d'alliberament van assolir el poder com a partits, sempre hi ha hagut enfrontaments latents entre diferents faccions dins del partit. El Congrés Nacional Africà es considera a si mateix «una església oberta» que uneix a faccions amb diferents ideologies, així com al Partit Comunista Sud-Africà i als sindicats. Això fa que gairebé sigui impossible una governança coherent. Quan un líder més tradicional (amb un electorat rural i àmplies xarxes de suport), Jacob Zuma, va ser votat

com a president el 2009, va augmentar la corrupció fins a l'extrem que es prenen decisions en entorns informals i s'eludien normes administratives, un fenomen que s'ha conegut com a «captura de l'Estat». La captura de l'Estat és alguna cosa més que la malversació de fons o l'enriquiment personal: és una readaptació de les institucions governamentals per a diferents propòsits que es desvien de les seves finalitats formals [18].

En una situació d'estat submergit, les xarxes masculines dominants exclouen les feministes/dones i les mantenen al marge de qualsevol presa de decisió i de la distribució dels recursos

Aquesta situació condueix a un estat submergit que es desenvolupa en simbiosi amb l'estat constitucional, en detriment del feminisme governamental, perquè l'estat i el partit es fusionen, cancel·lant entorns d'intervenció per a les feministes. La institucionalització feminista es desplega en el marc de l'estat constitucional, així com amb unes normes formals, i en casos com el descrit, les xarxes masculines dominants exclouen les feministes/dones i les mantenen al marge de qualsevol presa de decisió i de la distribució dels recursos. Així, a través del procés de captura de l'Estat, totes les institucions governamentals queden soscavades.

Quan els canals institucionals es tanquen i no s'ha assolit una representació substancial, les dones han de recórrer una altra vegada a l'activisme per implicar l'estat. Més a baix n'analitzo dos exemples: la Campanya Shukumisa i l'Aliança per a la Democràcia Rural.

El moviment de les dones

A mesura que l'activisme femení creixia amb la transició a la democràcia, també es debilitava a causa de la política canviant del compromís institucional. La Coalició Nacional de Dones, un moviment a escala nacional organitzat entorn d'un objectiu comú, la Carta de la Dona, va acabar per fragmentar-se fins a desaparèixer, per ser substituït pel que jo vaig anomenar «moviments temporals localitzats» [19]. Aquests moviments actuen de manera sectorial i, sovint, uneixen a les parts interessades entorn d'una única legislació, com per exemple la Campanya Shukumisa, que es va constituir entorn de la Llei de Delictes Sexuals, a fi de garantir la inclusió de les reivindicacions feministes en el projecte de llei i la seva aprovació en el parlament. La Campanya de Shukumisa va donar pas al que Beckwith [20] anomena «una estratègia de coalició», on es creen aliances entre diversos grups feministes o de dones (incloent-hi activistes feministes individuals que treballen dins i fora de l'estat). El treball intern (supervisió de la legislació) es combina amb tàctiques externes de mobilització de les dones. La Campanya de Shukumisa inclou una tasca de conscienciació de la violència de gènere, com la campanya «Puja al bus i frena la violència sexual». Una d'aquestes organitzacions, [Tswaranang Legal Advocacy Centre](#), té un compromís amb l'estat a escala nacional i provincial.

Les activitats que Shukumisa promou s'engloben en quatre temes:

1. Reforçar la llei i la política
2. Reforçar el sistema judicial penal
3. Reforçar el sector dedicat a la violència de gènere
4. Reforçar la [Campanya i Coalició de Shukumisa](#).

Un altre moviment temporal localitzat va ser l'Aliança per a la Democràcia Rural (integrada per organitzacions de dones, organitzacions de justícia social i la Comissió per a la Igualtat de Gènere), l'objectiu de la qual era evitar que el parlament aprovés el projecte de llei de Tribunals Tradicionals, ja que era de caràcter misogin. En cas d'haver tirat endavant, aquest projecte de llei hauria prohibit a les dones parlar per si mateixes en qualsevol tribunal tradicional. Haurien passat a dependre de familiars masculins per a poder-ho fer i s'hauria permès que fossin condemnades a patir càstigs físics per cometre actes transgressius, la qual cosa és del tot inconstitucional. Gràcies a l'activisme promogut per l'Aliança per a la Democràcia Rural, el projecte de llei es va desestimar [21].

Encara que la reforma de la llei sempre ha estat una eina essencial per millorar la igualtat de gènere, una generació de feministes més joves, que es declaraven feministes radicals, africanes i interseccionals rebutjaven la política institucional pels escassos avenços en assumptes de violència de gènere que generava. A Sud-àfrica es denuncien entre 40.000 i 60.000 violacions (als serveis de policia sud-africans) a l'any, i les dades de femicidi íntim quintupliquen la mitjana mundial [22]. D'altra banda, el percentatge de casos que no es denuncien és elevat (s'estima que només se'n denuncien 1 de cada 9) de manera que les estadístiques no reflecteixen com d'estesa està realment la violència sexual.

Les feministes més joves estableixen una relació directa entre les circumstàncies de violència i les històries del colonialisme expressades en #campanyes digitals.

Les #campanyes

La inexistència d'un canvi socioeconòmic en la vida de molts sud-africans després de l'abolició de l'*apartheid*, així com l'augment de la pobresa i la desigualtat, van portar els estudiants a rebel·lar-se contra el règim establert i, en concret, contra les institucions d'ensenyament superior. El 2015/2016, les revoltes estudiantils a tot el país van donar lloc a les campanyes #Rhodesmustfall, #OpenStellenbosch, #Endrapeculture i #Feesmustfall. Relacionant la seva alienació amb la que reflecteix a la seva obra el psiquiatre algerià Franz Fanon sobre la brutalitat de la colonització francesa a Algèria i contra el líder de la consciència negra, Steve Biko, a Sud-àfrica, identificaven la seva pròpia marginació a les institucions culturals de les universitats històricament blanques amb l'experiència del «dolor negre». Aquest discurs del dolor es relacionava amb el sofriment existencial de les persones negres i, per a les estudiants, també amb el sofriment de la violència sexual en mans d'homes que integraven campanyes com #RhodesMustFall i #FeesMustFall. Això va derivar en les campanyes #EndRapeCulture que exigien posar fi a pràctiques i estereotips de relacions sexuals, en l'entorn de l'educació superior, que normalitzen la violència sexual. Aquesta campanya es va manifestar amb marxes de dones que mostraven els seus pits nus

per denunciar la cosificació sexual del seu cos, evocant així l'antiga «maledicció» africana de «despullar-se per reivindicar-se» [23].

La investigació de Naminata sobre les protestes amb dones nues és molt important per comprendre l'activisme femení com una continuïtat del passat precolonial, quan les dones es desvestien per manifestar el seu rebuig de les estructures de poder. Naminata afirma que aquestes reivindicacions s'han d'interpretar com una contestació a la repressió. Quan les dones africanes es despullen, desperten alhora una sensació de desesperació i de poder. Les dones no són només víctimes sense capacitat d'acció. Un altre exemple d'aquesta tàctica és la resistència de la professora Stella Nyanzi a ser empresonada pel seu suposat «assetjament» al president d'Uganda Museveni, amb la publicació d'un poema sobre ell a les xarxes socials. Quan va ser sentenciada a 18 mesos de presó el 2019, va ensenyar els pits com a mostra de desafiament.

Les estudiants sud-africanes que van participar en aquestes marxes es feien dir feministes radicals interseccionals africanes. La interseccionalitat al·ludeix a les relacions de dominació de caràcter social, polític, cultural i econòmic. Aquestes relacions o poder situen les dones en contextos diferents segons la seva raça, classe, gènere, i altres categories d'identitat, i són múltiples, dinàmiques i simultànies, i acaben situant-les en una matriu de dominació [24]. Les protestes d'aquestes joves van obrir vies de debat intergeneracionals, però també van proporcionar un context més radical des del qual abordar la violència de gènere [25].

L'agost del 2018 diverses generacions de dones van sortir als carrers sota el lema #TotalShutDown per exigir al govern que escoltés la seva veu contra la violència sexual i el feminicidi íntim [26]. Des d'aleshores, el govern ha adoptat un Pla Estratègic Nacional contra la Violència de Gènere i el Feminicidi. El pla estableix intervencions per reduir els elevadíssims nivells de violència de gènere. L'encarregat d'implementar el pla és el Ministeri de la Dona, la Joventut i les Persones amb Discapacitats.

Si bé Sud-àfrica es troba entre el 10% dels països amb una representació femenina més elevada, fa curt pel que fa a l'aplicació efectiva de les seves polítiques, sobretot respecte dels elevats nivells de violència de gènere

El pla consisteix en sis pilars, i s'aplica en funció de cada un d'aquests:

- Pilar 1: Responsabilitat, coordinació i lideratge
- Pilar 2: Prevenció i reconstrucció de la cohesió social
- Pilar 3: Justícia, seguretat i protecció
- Pilar 4: Resposta, atenció, suport i recuperació
- Pilar 5: Poder econòmic
- Pilar 6: Investigació i sistemes d'informació

Encara que el pla és un pas positiu en la direcció correcta, no està gens clar com es finançarà ni com s'assoliran els seus objectius. I és que el problema de la violència de gènere es va agreujar amb la pandèmia de la COVID-19.

La pandèmia de la COVID-19

La pandèmia de la COVID-19, que va posar en relleu els elevats nivells de desigualtat entre els països de l'Hemisferi Nord i els de l'Hemisferi Sud, també va revelar que la violència de gènere ha augmentat a causa que les dones es van veure obligades a confinar-se amb els seus agressors. Així, encara que el període de confinament estricte va reflectir un descens en les estadístiques de violència de gènere, la fi del confinament va fer evident que els casos de violència real revelen quelcom ben diferent.

Als països en vies de desenvolupament, la COVID-19 va agreujar desigualtats ja existents. A Sud-àfrica, l'atur es va disparar de nivells ja elevats al 45% el 2021, incloent-hi ciutadans desencisats amb la recerca de feina. Ateses les desigualtats que s'arrosseguen de l'*apartheid*, les dones negres van ser les més afectades pels efectes secundaris de la pandèmia. Els qui vivien de l'economia informal (com la venda d'artesanía, fruita i verdura al carrer) no podien treballar sota el confinament de nivell 5, que imposava restriccions més severes. L'escassetat d'aliments va acabar sent un greu problema. D'altra banda, quan es van tancar escoles i llocs de treball, les dones també van haver d'assumir la major part de les tasques de cures a casa. A causa dels nivells de desigualtat, moltes llars no disposen d'ordinadors ni d'accés a Internet, la qual cosa deixa moltes dones i nens al marge de la possibilitat de treballar i de l'educació escolar, fet que al seu torn comporta un augment de l'exclusió social i la indigència [27].

Conclusió

El panorama descrit en aquest article sobre el paper polític, el compromís i la representació de les dones a Sud-àfrica és complex. Si bé la representació descriptiva situa Sud-àfrica al 10% dels països del món amb una representació femenina elevada, queda curta pel que fa a l'aplicació efectiva de les seves polítiques, sobretot respecte dels elevats nivells de violència de gènere. I moltes iniciatives feministes queden soscavades per la Lliga de Dones del Congrés Nacional Africà amb el seu programa nacionalista. Mentre els moviments d'alliberament, reconvertits en partits polítics després de les lluites d'alliberament a l'Àfrica, no estiguin a l'altura de les exigències de la democràcia constitucional, les dones no veuran els beneficis democràtics que els corresponen per dret.

REFERÈNCIES

- 1 — En una llista zebra, el nom de cada candidat masculí s'alterna amb el d'un de femení. En alguns països se'n diu «llista cremallera».
- 2 — Dahlrup, D., Lenita F. (2005) "Quotas as a Fast Track to Equal Representation for Women: Why Scandinavia Is No Longer the Model". *International Feminist Journal of Politics* 7(1):26-48.

- 3 — Aquesta llei penalitza la violència en la intimitat de la llar i permet a les dones obtenir ordres judicials contra els agressors.
- 4 — Aquesta llei imposa als pares l'obligació de pagar la manutenció dels seus fills.
- 5 — Aquesta llei reconeix els matrimonis celebrats segons el dret consuetudinari africà i obliga al registre del matrimoni.
- 6 — Aquesta llei legalitza l'avortament.
- 7 — Aquesta llei modifica la definició de «violació» de manera que no es limita a la penetració i inclou assistència a les víctimes.
- 8 — El president Mbeki va negar que el VIH causi la SIDA, de manera que el govern va desestimar el repartiment de medicaments antiretrovirals que podrien haver salvat moltes vides.
- 9 — Les organitzacions de dones i feministes van criticar el govern per comprar armes que el país no necessitava, per valor de milers de milions de rands, quan moltes dones viuen en la pobresa i la indigència. Vegeu: Crawford-Brown, T. (2004) "The Arms Deal Scandal" *Review of African Political Economy*, 100, pp 329-342.
- 10 — Gouws, A. (2019) "The Gender Gap and the 2019 Elections" a Schulz-Herzenberg, C., Southall, R. (eds) *Election 2019*. Pretòria: Jacana, p. 154.
- 11 — Ibíd.
- 12 — Gouws, A. ed (2022, pròxima publicació) *Feminist Institutionalism in South Africa: Designing for Gender Equality*. Maryland: Rowman and Littlefield.
- 13 — Geisler, G. (2004) *Women and the Remaking of Politics in Southern Africa*. Uppsala: Nordic Africa Institute.
- 14 — Hassim, S. (2006) *Women's Organizations and Democracy in South Africa*. Scottsville: UKZN Press, p. 40.
- 15 — *City Press*, 27 de novembre de 2012.
- 16 — Gouws, A. (2022, de pròxima publicació) op. cit.
- 17 — Makhunga, L. (2014) "South African Parliament and Burred Lines: The ANC Women's League and the African National Congress' Gendered Political Narrative", *Agenda*, 28: 2, p40.
- 18 — Chipkin, I., Swilling, M. (2018) *Shadow State*. Johannesburg: Wits University Press.
- 19 — Gouws, A. (2016) "Women's activism around gender-based violence in South Africa: recognition, redistribution and representation", *African Review of Political Economy*. 43: 149, pp 400-415.
- 20 — Beckwith, K. (2007) "Mapping Strategic Engagement - Women's Movements and the State", *International Feminist Journal of Politics*, 9:3, p. 325.
- 21 — Gouws, A. (2016) op. cit.
- 22 — Brodie, N. (2020) *Femicide in South Africa*. Ciutat del Cap: Kwela.
- 23 — Gouws, A. (2017) "Feminist Intersectionality and the Matrix of Domination in South Africa" *Agenda*, 31: 1, pp19-27.
- 24 — Bilge, S. (2010) "Recent Feminist Outlooks on Intersectionality" *Diogenes*, 225, p 58.

- 25 — Vegeu, per exemple:
- Shange, N. (2017) “Mappings of Feminist/Womanist Resistance within Student Movements Accross the African Continent” *Agenda*, 31 (3-4), pp 60-67.
 - Ndlovu, H. (2017) “Womxn’s Bodies Reclaiming the Picket Line: The ‘Nude’ Protest during #FeesMustFall”, *Agenda*, 31 (3-4), pp 68-77.
 - Gouws, A. (2017) op. cit.
- 26 — Gouws, A. (2021) “Reducing Women to Bare Life: Sexual Violence in South Africa” *Feminist Encounters*, 5:1, pp 1-12.
- 27 — Gouws, A. Ezeobi, O. (eds) (2021) *COVID Diaries: Women’s Experience of the Pandemic*. Ciutat del Cap: Imbali Press.



Amanda Gouws

Amanda Gouws és professora de Ciències Polítiques i ocupa la Càtedra de la SARChI (Iniciativa per a la investigació a Sud-àfrica) en Política de Gènere a la Universitat d'Stellenbosch (Sud-àfrica). Va ser comissària a la Comissió per a la Igualtat de Gènere del Govern de Sud-àfrica i és integrant de l'Acadèmia de Ciències de Sud-àfrica (ASSAF). Ha rebut diversos premis, entre els quals un guardó al millor llibre de psicologia política *Overcoming Intolerance in South Africa: Experiments in Democratic Persuasion* (2003), del qual en va ser coautora. També és editora del llibre *(Un)Thinking Citizenship: Feminist Debats in Contemporary South Africa* (2005). Ha publicat diversos articles que relacionen la política sud-africana amb la política de gènere. Els seus projectes actuals giren al voltant de la igualtat de gènere i la cultura, el moviment de les dones sud-africanes post-*apartheid* i els obstacles de les dones al parlament.